Boulouki

Under The Landscape

EXHIBITION

Μια διμερής έκθεση

> Μέρος Α_ **Knowing from Below** :
Έρευνα και Πρακτική «Κάτω από το Τοπίο»

> Μέρος Β_ **In/Ex Situ** :
Σύγχρονη Γλυπτική και Ζωγραφική

www.underthelandscape.net

info@boulouki.org

BOULOUKI

The Team

Η ομάδα

Ερατώ Κουτσουδάκη –
Γερολύμπου, Αρχιτέκτων
Μουσειολόγος

Σύμβουλος

Παναγιώτης Κωστούλας,
Αρχιτέκτονας
Δ.Π.Μ.Σ Επιστήμη και Τεχνολογία Υλικών, ΕΜΠ

Υπεύθυνος συντονιστής

Γιούλη Στυλιανίδου,
Αρχιτέκτονας
Καλλιτέχνης ΑΣΚΤ
Μ.Π.Σ. "Σχεδιασμός Φωτισμού" ΗΟU
Υπεύθυνη σχεδιασμού & υλοποιήσης

Ντίνα Δανεσή
Αρχιτέκτονας ΕΜΠ

Γρηγόρης Κουτρόπουλος
Αρχιτέκτονας
Μ.Π.Σ. πολιτιστικής διαχείρισης, ΕΚΠΑ

Ιωάννα Ντούτση,
Χημικός μηχανικός
Δ.Π.Μ.Σ Προστασία Μνημείων –
Υλικά και Επεμβάσεις Συτήρησης, ΕΜΠ

Ίωνας Σκλαβούνος,
Αρχιτέκτονας
Υποψήφιος διδάκτωρ
Πανεπιστήμιο της Αμβέρσας

Μαρία Χασιώτη,
Αρχιτέκτονας
Μ.Π.Σ. Θεωρία και Ιστορία της Τέχνης, ΑΣΚΤ

A Two part exhibition

Η έκθεση «Κάτω από το Τοπίο» αποτέλεσε το επιστέγασμα μιας σειράς εκδηλώσεων, ερευνητικών και συμμετοχικών έργων που οργάνωσε και συντόνισε η ομάδα Μπουλούκι κατά τη διάρκεια του 2021 και του 2022. Πρόκειται για μία διμερή έκθεση που μοιράστηκε ανάμεσα σε δύο νησιά -στη Σαντορίνη και τη Θηρασιά. Αναπτύχθηκε με αφορμή το τετραήμερο διεθνές Συμποσίου Κάτω από το Τοπίο - Under the landscape στοχεύοντας σε μια κριτική επαναξιολόγηση του ίδιου του όρου και της έννοιας του 'τοπίου', καθώς επίσης και της δυνητικής του αξίας ως τόπου συνάντησης σε μια συνδιαλλαγή με την εικαστική δημιουργία, ενισχύοντας την δημόσια διάσταση, και 'ανοίγοντάς' το σε ένα ευρύτερο κοινό.

Η επιμελητική ομάδα, επέλεξε να ακολουθήσει δύο συμπληρωματικές εκθεσιακές λογικές, που αντιστοιχούν στα δύο γειτονικά νησιά (Σαντορίνη και Θηρασία), χωρικά και χρονικά ανεξάρτητα, όπου τα δύο εκθεσιακά μέρη παραπέμπουν το ένα στο άλλο προσκαλώντας τον επισκέπτη να ταξιδέψει και να

ακολουθήσει τους μεταξύ τους διαλόγους.
Το πρώτο σκέλος της έκθεσης στη Σαντορίνη, με τίτλο «Μαθαίνοντας από τα κάτω: η περίπτωση της θηραϊκής γης», σε επιμέλεια της ομάδας Μπουλούκι και της συμβούλου μουσειολόγου Ερατούς Κουτσουδάκη, εστιάζει στην παρουσίαση της ιδιαίτερης μεθοδολογίας, των ευρημάτων και τωναποτελεσμάτωντουσυνόλουτουέργου«Κάτω από το Τοπίο», εφορμώντας από τη γεωλογική και παραγωγική ιστορία του τόπου, τις καθημερινές πρακτικές και τα έθιμα, ακολουθώντας τις υπερτοπικές διαδρομές της θηραϊκής γης και συνομιλώντας κριτικά με ζητήματα βιωσιμότητας και 'αναζωογόνησης' των σύγχρονων πρακτικών δόμησης. Ενώ, το σκέλος της Θηρασιάς με τίτλο «In Ex Situ»,- σε επιμέλεια της αρχιτέκτονα & εικαστικού Γιούλης Στυλιανίδου και αρχιτέκτονα & επιμελήτριας Μαρίας Χασιώτη - συνεργάτιδες της ομάδας "Μπουλούκι"- εστιάζει εξ' ολοκλήρου στην εικαστική του διάσταση, ως απόρροια της καλλιτεχνικής και επιστημονικής έρευνας που υλοποιήθηκε σε προηγούμενα στάδια του προγράμματος 'Under the Landscape', καθώς και του βιωματικού εργαστηρίου, όπου για 2 εβδομάδες εννέα (9) φοιτητές της Ανωτάτης Σχολής Καλών Τεχνών κλήθηκαν να λάβουν ως αφετηρία τα ιδιαίτερα φυσικά υλικά του τόπου και τις παραδοσιακές τεχνικές και να ερμηνεύσουν το τοπίο μέσα από δικά τους πρωτότυπα έργα γλυπτικής.

Η έκθεση διοργανώθηκε από το **Μπουλούκι** – Περιοδεύον Εργαστήριο για τις Παραδοσιακές Τεχνικές Δόμησης, τέλεσε υπό την αιγίδα του **Υπουργείου Πολιτισμού και Αθλητισμού και του Τεχνικού Επιμελητηρίου Ελλάδος** και υποστηρίχθηκε από το **JM Kaplan Fund**, το **Ίδρυμα Σταύρος Νιάρχος (ΙΣΝ),** το **Headley Trust**, την **ΑΜΚΕ ΑΙΓΕΑΣ**, την **ΕΥΔΑΠ**, το **Cyclades Preservation Fund,** την **Blue Star Ferries** και **τοπικές επιχειρήσεις.**

Από τη Σαντορίνη..

Μέρος Α

Knowing from Below

Έρευνα και Πρακτική «Κάτω από το Τοπίο»

στο Βιομηχανικό Μουσείο Τομάτας “Δ. ΝΟΜΙΚΟΣ”

Η εκθεσιακή ενότητα της Σαντορίνης σχεδιάστηκε ως μια ‘εξωστρεφής’ πλατφόρμα δράσης όπου παρουσίασε στο κοινό τα αποτελέσματα της δράσης που διοργάνωσε το Μπουλούκι καθ’ όλη τη διάρκεια του 2021 με επίκεντρο τη Θηρασιά, θέτοντας το ερώτημα:

Μας αφορά σήμερα η θηραϊκή γη;

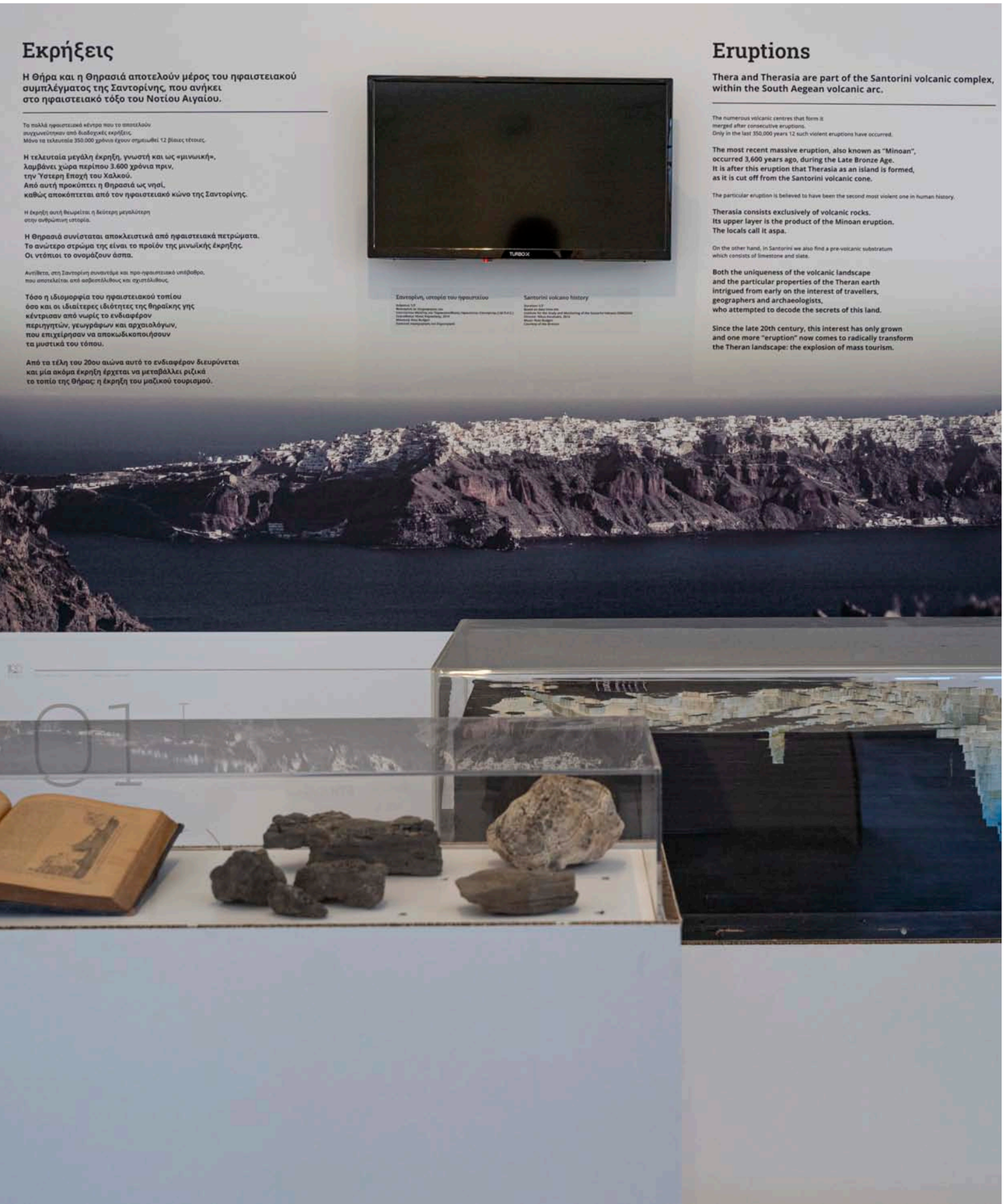
Και αν ναι, γιατί και πώς;

Το πρώτο σκέλος με τίτλο «Μαθαίνοντας από τα κάτω: η περίπτωση της θηραϊκής γης», φιλοξενήθηκε στο Βιομηχανικό Μουσείο Τομάτας, στο ιδιαίτερο τοπίο της Βλυχάδας.

Μας κάλεσε σε ένα ταξίδι πίσω στην ιστορία, ένα ταξίδι που ξεκινά 30.000 χρόνια πριν. Περνά από σπηλιές και αμπελώνες, ακούει τραγούδια του τρύγου, δοκιμάζει «άσπα» με γυμνό χέρι, μαθαίνει τί είναι το χοχλίδι και σε ποια λιμάνια του κόσμου χρησιμοποιήθηκε η γη της Θήρας και αν οι Ρωμαίοι είχαν μπετόν. Μέσα από την περιήγηση σε οκτώ θεματικές ενότητες ο επισκέπτης είχε τη δυνατότητα να μάθει πώς τα δύο αυτά νησιά πήραν τη σημερινή τους μορφή, πώς ο άνθρωπος προσαρμόστηκε στο τοπίο και προσάρμοσε το τοπίο στις ανάγκες του, πώς ήταν όταν κατοικούνταν η εγκαταλελειμμένη πλέον Αγριλιά, ένας οικισμός που κρύβει μέσα του όλη τη σοφία που φέρνει ο αγώνας για επιβίωση και βέβαια πώς χτίζεις με θηραϊκή γη, με τον πλέον βιωματικό τρόπο. Εν τέλει πρόκειται για μια πρόταση να μάθουμε «από τα κάτω» πώς μπορούμε να αξιοποιήσουμε το παρελθόν μας για να βοηθήσουμε το μέλλον μας.

Η έκθεση «Knowing from Below” οργανώθηκε στις παρακάτω οχτώ θεματικές ενότητες:

1. Εκρήξεις

Η πρώτη ενότητα παρουσίασε στοιχεία από τη γεωλογική ιστορία του Αρχιπελάγους της Σαντορίνης, απαντώντας σε ερωτήματα όπως: Πόσες εκρήξεις έχουν γίνει στην περιοχή της Σαντορίνης και πώς μοιάζει ένα απολίθωμα βροχής; Πώς αποτυπώνονται τα νησιά της Σαντορίνης και της Θηρασιάς σε ένα νησολόγιο του 15ου αιώνα, αλλά και σε σύγχρονους γεωλογικούς χάρτες;

Παρουσιάστηκε μία ποικιλία εκθεμάτων όπως ο **τρισδιάστατος βυθομετρικός χάρτης Αιγαίου** (Δάνειο από τη συλλογή του Εθνικού Γεωλογικού Μουσείου, Ελληνική Γεωλογική και Μεταλλευτική Αρχή (Ε.Α.Γ.Μ.Ε.), **Στοιχεία Γεωλογίας** – Τόμος Πρώτος . **Φυσιογραφική και δυναμική γεωλογία** (Κωνσταντίνου Μητσόπουλου, τακτικού καθηγητού εν των «Εθνικώ» Πανεπιστημίω και Πολυτεχνείω, Εκδ. Ανέστη Κωνσταντινίδη, Αθήνα 1893 Ιδιωτική συλλογή), **ποικιλία από δείγματα ορυκτών και απολιθωμάτων** (Δάνειο Συλλογής Σαμψών Κατσίπη), **Γεωλογικός Χάρτης Θηρασιάς** (Φωτογραφική σύνθεση – απόδοση, βασισμένη στη γεωλογική χαρτογράφηση του 2016 από τους Δρ. Γ. Βουγιουκαλάκη, Δρ. Ν. Ανδρουλακάκη, Μ. Χριστοπούλου και Β. Σωματαρίδου, παραχώρηση

2. Παραγωγικό Τοπίο

Η δεύτερη ενότητα ασχολήθηκε με το παραγωγικό τοπίο της Θήρας και της Θηρασίας καθώς η θηραϊκή γη αποτελεί υλικό πολύτιμο για χρήση σε δομικά υλικά από την αρχαιότητα έως τη σύγχρονη ιστορία και αντικείμενο συστηματικής εξόρυξης για 120 χρόνια και πλέον. Συνάμα, το ίδιο ηφαιστειακό χώμα, σε συνδυασμό με τις κλιματικές και περιβαλλοντικές συνθήκες, δίνει ιδιαίτερα χαρακτηριστικά στον σαντορινιό αμπελώνα, καθορίζει αμπελουργικές πρακτικές και συνδέεται με τη σπουδαία αμπελοοινική πολιτιστική κληρονομιά που αναπτύχθηκε από την προϊστορία στην περιοχή.

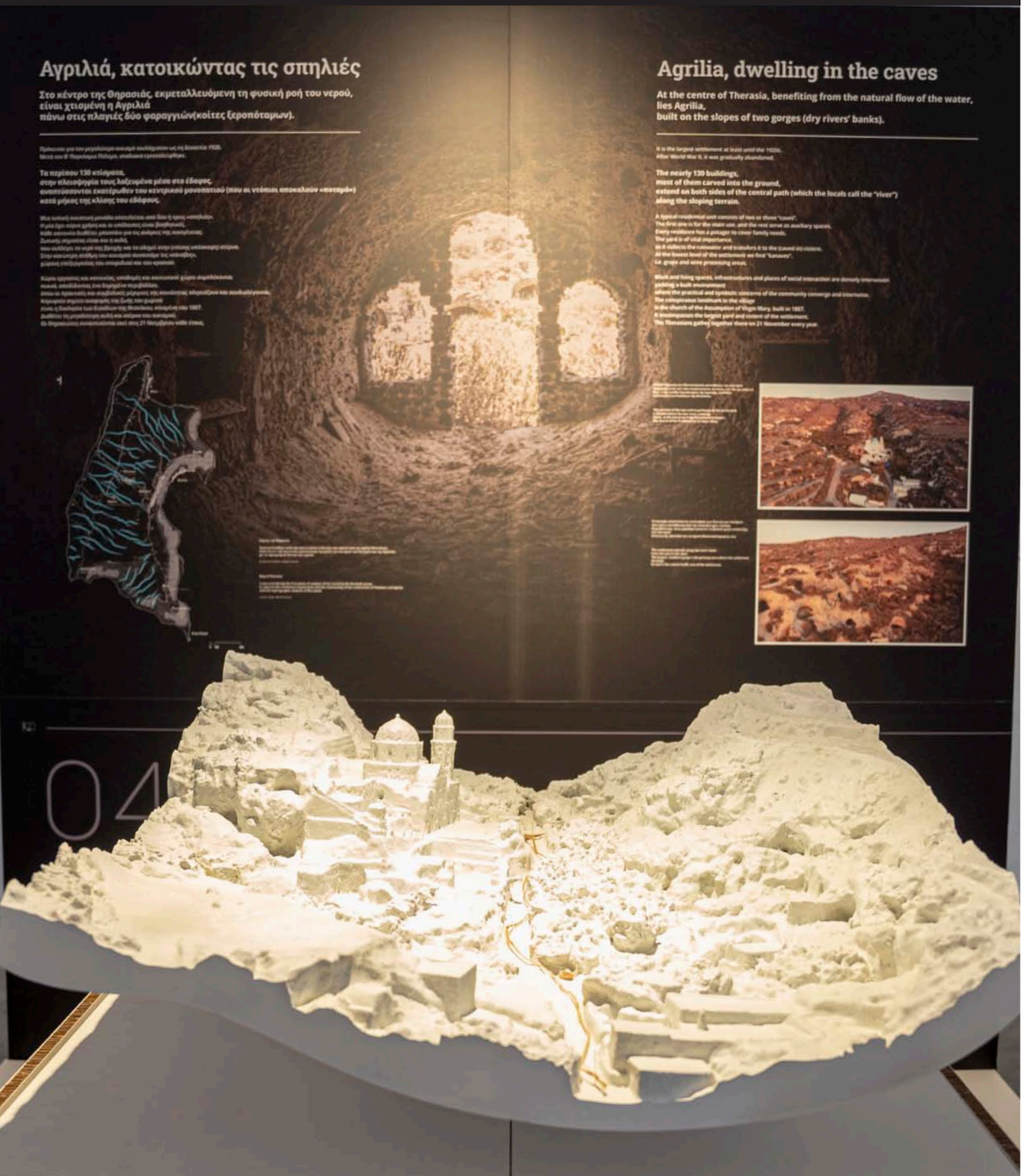
Η ενότητα απάντησε σε ερωτήματα όπως: Πώς είναι να δουλεύεις στα ορυχεία εξόρυξης της θηραϊκής γης και πώς φορτωνόταν το υλικό από την καλντέρα στα καράβια; Πόσο κρατάει ο τρύγος και πώς μοιάζει μια σαντορινιά κουλούρα; Εκτέθηκαν **αντικείμενα των αγροτικών και εξορυκτικών εργασιών** (παραχώρηση από Ιωάννα Βαμβακούρη και από τη συλλογή του Βιομηχανικού

3. Ιστορίες θηραϊκής γης
Ένα Αιγαιακό Ανάλογο
Η περίπτωση Rudofsky

Η τρίτη ενότητα αναζήτησε ιστορίες και διαδρομές της θηραϊκής γης, εντοπίζοντας σπουδαίο αρχειακό υλικό του 19ου και 20ου αιώνα για την επιστημονική έρευνα και χρήση της, καθώς η θηραϊκή γη είχε τεθεί, εκείνη τη περίοδο, στο επίκεντρο ενός μεγάλου επιστημονικού και τεχνολογικού ενδιαφέροντος για τη χρήση της στην αρχιτεκτονική και σε έργα υποδομών. Εκτέθηκε ποικιλία συγγραμμάτων και εποπτικού υλικού όπως **βιβλία και επιστημονικές μελέτες** από σημαντικούς μηχανικούς του περασμένου αιώνα όπως ο Άρης Τσαλίκης, ο Άγγελος Γκίνης και ο Παναγιώτης Βουγιούκας, σε παραχώρηση της Βιβλιοθήκης του ΤΕΕ και της Ακαδημίας Αθηνών, η **σπάνια έκδοση της μελέτης του 1940 'Το Νερό των Αθηνών'** του Roy W. Gausmann, με σκαριφήματα και περιγραφές χρήσης της θηραϊκής γης στην κατασκευή του Φράγματος του Μαραθώνα, σε παραχώρηση του Ιστορικού Αρχείου της ΕΥΔΑΠ, **αντίγραφο αρχιτεκτονικού σχεδίου του Βαυαρού αρχιτέκτονα Wilhelm von Weiler** από την κατασκευή τμήματος του λιμανιού της Σύρου (1840-41), όπου χρησιμοποιήθηκε θηραϊκή γη, σε παραχώρηση του Εθνικού Ιστορικού Μουσείου, **απεικόνιση των βασικότερων θέσεων συστηματικής εξόρυξης στη Θήρα και τη Θηρασιά** (σχέδιο βασισμένο στις έρευνες των Γ. Βουγιουκαλάκη και W. Friedrich. Γεωργιάδου Νίνα, Σανούδου - Δραμαλιώτη Αρετή. Διπλωματική εργασία "Κέντρο ΓΙΗΣ: Πρόταση ανάδειξης θηραϊκού ορυχείου», Σχολή Αρχιτεκτόνων Μηχανικών ΕΜΠ, 2019),το **χρονοδιάγραμμα της ιστορίας της εκμετάλλευσης της θηραϊκής γης** (Πηγή: Σπύρος Μελετζής, «Ορυχεία θηραϊκής γης», Ζώρζος Λευτέρης, Γεωργιάδου Νίνα. Από: Σπύρος Μελετζής «Σαντορίνη», Αρχείο Θηραϊκών Μελετών, Συλλογή Δημήτρη Τσίτουρα, 2021), **αποσπάσματα διατριβής του Bernard Rudofsky** - Πολυτεχνείου της Βιέννης, 1931(Συλλογή Αρχιτεκτονικού Κέντρου Βιέννης), καθώς και **δείγμα ρωμαϊκού σκυροδέματος από το λιμάνι του Portus Iulius στον κόλπο του Pozzuoli**, στην περιοχή της Νάπολης, Ιταλία (Το έργο υλοποιήθηκε από την ομάδα των C.J. Brandon, R.L. Hohlfelder, J.P. Oleson, M.D. Jackson και πληθώρα συνεργατών (2002-2009)-παραχώρηση: prof. M.D. Jackson).

4. Αγριλιά
Κατοικώντας τις σπηλιές

Η τέταρτη ενότητα εστίασε στα χαρακτηριστικά του ιδιαίτερου εγκαταλελειμμένου υπόσκαφου οικισμού της Αγριλίας υπό το πρίσμα της ιστορίας, της αρχιτεκτονικής, των υποδομών και της πολιτιστικής της ταυτότητας γνωστοποιώντας παράλληλα τη περιοχή παρέμβασης του συμμετοχικού έργου «Κάτω από το Τοπίο». Παρουσιάστηκε ποικιλία εκθεμάτων όπως **χάρτες της Θηρασίας** αποτυπώνοντας την οικιστική οργάνωση και τη σχέση των οικισμών του Ποταμού και της Αγριλιάς, με το υδρογραφικό δίκτυο του νησιού σε γραφιστική επιμέλεια της Μαρία Χασιώτη, **φωτογραφικό υλικό** από υπόσκαφα κτίσματα του οικισμού της Αγριλιάς, κατά μήκος του κεντρικού μονοπατιού (παραχώρηση Γιώργου Κυβερνήτη και Γρηγόρη Κουτρόπουλο), **φωτογραφίες από τον οικισμό του Μανωλά και το λιμάνι του Κόρφου, στη Θηρασία** (παραχώρηση από το ψηφιακό αρχείο Θήρας) καθώς και **μακέτα** (πρόπλασμα) της Αγριλιάς σε κλίμακα 1/100 όπου διακρίνεται η κύρια κοίτη του «ποταμού»,(δηλαδή) του μονοπατιού που συνδέει την Αγριλιά με τον Μανωλά.

5. Κάτω από το τοπίο 2021-2022

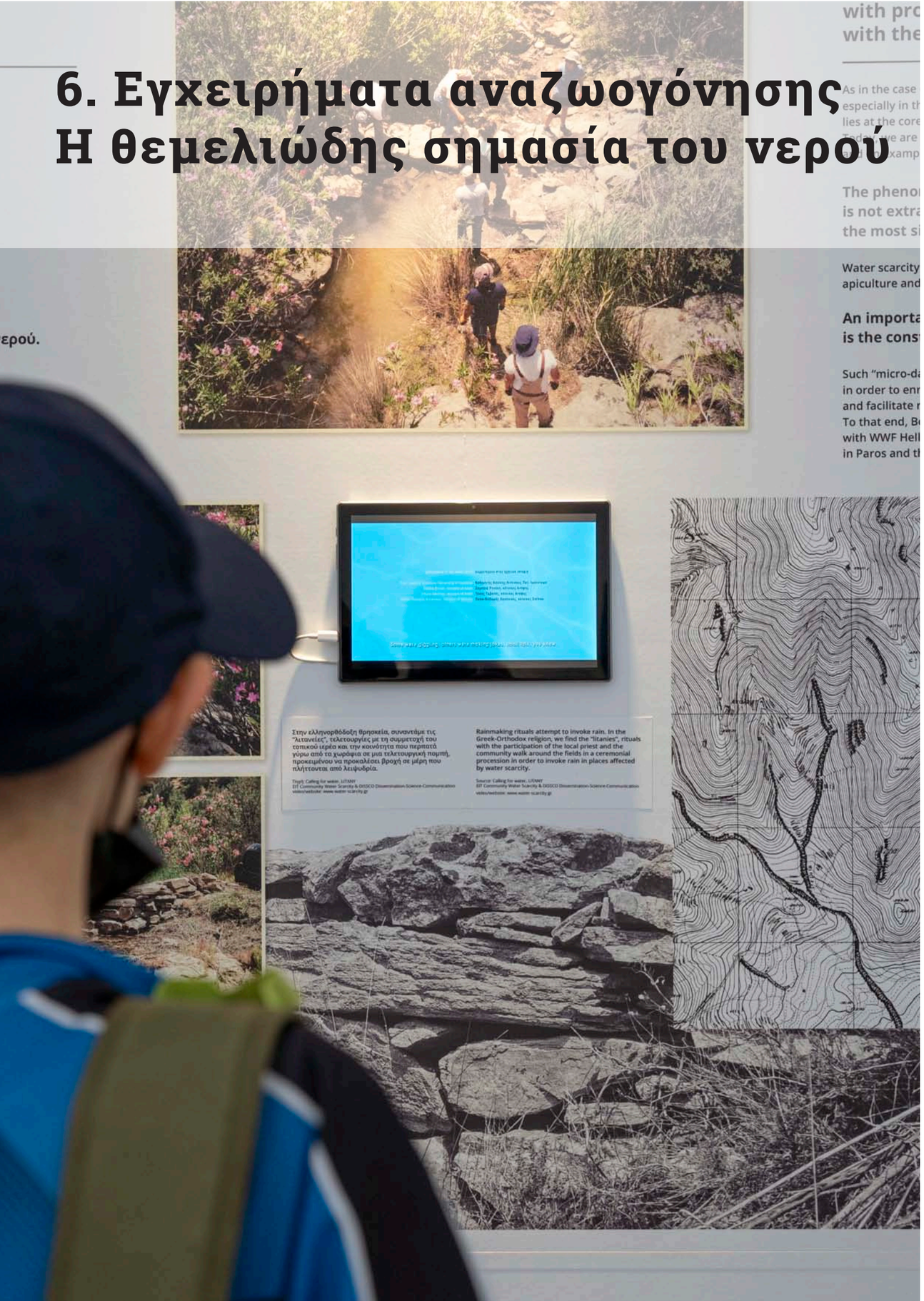
Στη πέμπτη ενότητα παρουσιάστηκε η συνολική δράση «Κάτω από το Τοπίο» υπό τη μορφή ημερολογίου, περιγράφοντας αναλυτικά όλα τα στάδια της δράσης Κάτω από το τοπίο, 2021-2022. Επιπρόσθετα παρουσιάστηκαν τα αποτελέσματα σεμιναρίων που έλαβαν χώρα στο βιωματικό εργαστήριο το διάστημα 6 – 17 Σεπτέμβριου 2021. Πιο συγκεκριμένα εκτέθηκαν: **προοπτικό σχέδιο τμήματος του οικισμού της Αγριλιάς** εστιάζοντας στα αρχιτεκτονικά και οικοδομικά χαρακτηριστικά της περιοχής παρέμβασης του προγράμματος «Κάτω από το τοπίο» (σχεδιασμός: Γρηγόρης Κουτρόπουλος, αρχιτέκτων -μέλος της ομάδας "Μπουλουκι", **σκίτσα, ζωγραφικές απεικονίσεις και σκαριφήματα αποτύπωσης** στο πλαίσιο του σεμιναρίου «Διαβάζοντας τις σπηλιές» των συμμετεχόντων του βιωματικού εργαστηρίου, **φωτογραφίες** από τα κατάλοιπα του πρόσφατου παρελθόντος στον οικισμό της Αγριλιάς, όπως αποκαλύφθηκαν κατά τη διάρκεια του αρχαιολογικού σεμιναρίου που έλαβε χώρα στο πλαίσιο του βιωματικού εργαστηρίου (Φαίδωνας Μουδόπουλος-Αθανασίου,αρχαιολόγος-συνεργάτης της ομάδας Μπουλούκι), **φυτολόγιο** με είδη χλωρίδας που συλλέχθηκαν στην Αγριλιά Θηρασιάς, στο πλαίσιο του βιωματικού εργαστηρίου υπό την καθοδήγηση του φυσιογνώστη Σαμψών Κατσίπη (υλοποίηση: Ελεάνα Δεμερτζή - συμμετέχουσα) καθώς και ημερολόγιο συμμετέχουσας του βιωματικού εργαστηρίου "Κάτω από το Τοπίο" (παραχώρηση: Μαρία Γεωργίου).

6. Αναδεύοντας τη στάχτη 2021-2022

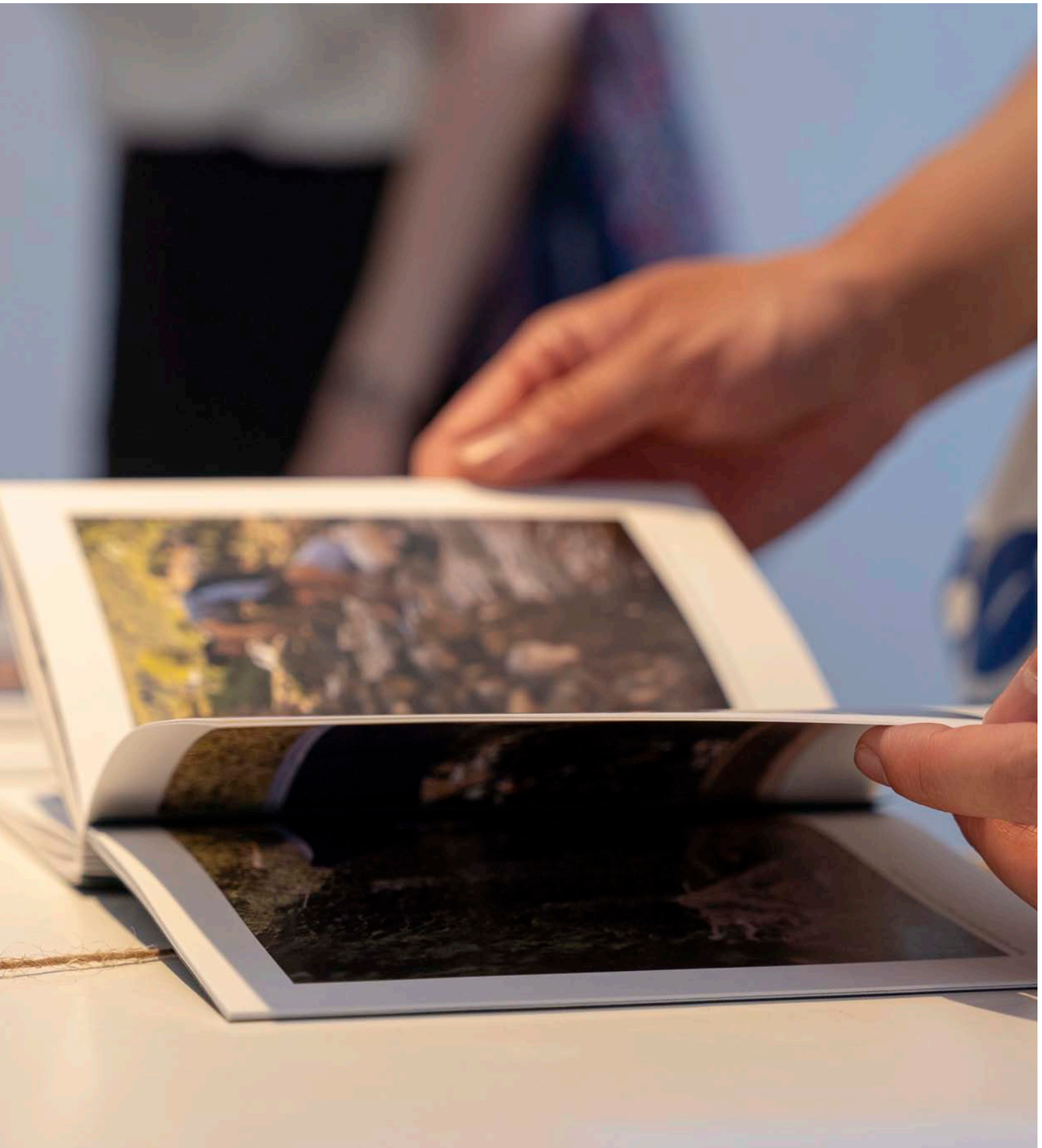
Στην έκτη ενότητα παρακολουθήσαμε συνεντεύξεις με παλιούς μάστορες, εργαστηριακές αναλύσεις, αρχειακή έρευνα και πρακτικές δοκιμές, της ομάδας «Μπουλούκι» όπου επιχείρησε να «αναδεύσει τη στάχτη» αυτής της ξεχασμένης γνώσης και να αντλήσει διδάγματα από αυτήν. Εκτέθηκαν **εργαλεία** οπου αποτελούσαν τον βασικό εξοπλισμό των μαστόρων της περιοχής (παραχώρηση: Γιώργος Κρεββατάς και Χαράλαμπος Συρίγος), **τοπικά δομικά υλικά** όπου μελετήθηκαν με εργαστηριακές τεχνικές ιστορικά υλικά από τον οικισμό της Αγριλιάς, ως προς τις ιδιότητες, τη μικροδομή και τις συνθήκες εφαρμογής τους στο πλαίσιο της έρευνας του προγράμματος «Κάτω από το Τοπίο», **δείγμα άσπας** ώς πρώτη ύλη, **εργαστηριακά κόσκινα** (παραχώρηση: Εργαστήριο Τεχνικών Υλικών, Σχολή Αρχιτεκτονικής Ε.Μ.Π.), ένα **τρισδιάστατο διάγραμμα** "ο κύκλος του ασβέστη" όπου αποτυπώνει τη σειρά των φυσικών και χημικών διεργασιών που λαμβάνουν χώρα για την παραγωγή του, από το πέτρωμα μέχρι το τελικό κονίαμα καθώς και **εικόνες μικροσκοπίας** από πρώτες ύλες και ιστορικά δείγματα της Αγριλιάς (Εργαστήριο Λίθος του ΕΑΓΜΕ σε συνεργασία με τον Δρ. Χρήστο Παπατρέχα).

6. Εγχειρήματα αναζωογόνησης
Η θεμελιώδης σημασία του νερού

Στην έβδομη ενότητα η ομάδα Μπουλούκι αποτύπωσε την άποψη του γύρω από βιώσιμες πρακτικές δόμησης και αναζήτησε ομάδες που δραστηριοποιούνται σε ευρύτερα ζητήματα αναζωογόνησης του φυσικού και δομημένου περιβάλλοντος, όπως η DISSCO (Dissemination Science Communication) και οι BC Architects. Επιπρόσθετα εκτέθηκαν απόψεις από τη δράση του Μπουλουκιού στον Καβουροπόταμο Πάρου για τη δημιουργία ξερολιθικών υδροφραγμάτων με σκοπό τον εμπλουτισμό του υδροφόρου ορίζοντα.(αρχειακό υλικό Μπουλούκι- φωτογραφίες: Κωνσταντίνος Μαύρης, Μπουλούκι. Η δράση συνδιοργανώθηκε από το Μπουλούκι και το Φεστιβαλ Πάρου στο πλαίσιο του έργου: «Λίθινοι αναβαθμοί: Μια πράσινη υποδομή για την αντιμετώπιση της έλλειψης νερού σε μικρά άνυδρα νησιά» που υλοποιείται από το WWF Ελλάς, το Μεσογειακό Ινστιτούτο για τη Φύση και τον Άνθρωπο (MedINA), το Ινστιτούτο Σπηλαιολογικών Ερευνών Ελλάδας (ΙΝΣΠΕΕ), το Δήμο Πάρου και τη Δημοτική Επιχείρηση Ύδρευσης και Αποχέτευσης Πάρου (ΔΕΥΑΠ).)

8. Μπουλούκι.
Επί τόπου - καθ' οδόν

Η όγδοη και τελευταία ενότητα της έκθεσης παρουσίασε το συνολικό έργο της ομάδας Μπουλούκι από την έναρξη της ίδρύσης του, τον Αύγουστο του 2018. Ένα διεπιστημονικό περιοδεύον εργαστήριο, που μελετά και αναδεικνύει τα παραδοσιακά υλικά και τις τεχνικές δόμησης, μέσω εργαστηρίων και ολοκληρωμένων κατασκευαστικών έργων που οργανώνει με τη συμμετοχή των τοπικών κοινοτήτων. Εκτέθηκε **Portfolio** με το έργο της ομάδας«Μπουλούκι» της περίοδου 2018-2020 (σχεδιασμός: Μαρία Χασιώτη-συνεργάτης της ομάδας Μπουλούκι) καθώς και οπτικοακουστικό υλικό με στιγμιότυπα από τα τρία χρόνια δράσης της ομάδας (Ιούνιος 2018 – Ιούλιος 2021).

Εγκαίνια

Τη Κυριακή 26 Ιουνίου 2022 πραγματοποιήθηκαν τα εγκαίνια της έκθεσης “Knowing from Below” στις δύο κεντρικές αίθουσες του Βιομηχανικού Μουσείου Τομάτας παράλληλα με το εν εξελίξει διεθνές Συμπόσιο υπό την διοργάνωση της ομάδας Μπουλούκι. Πριν τη συνέχεια των προγραμματισμένων διαλέξεων, όλοι οι παρευρισκόμενοι είχαν την ευκαιρία να κινηθούν μεταξύ της έκθεσης και του ανοιχτού μπουφέ που πρόσφερε η ομάδα μας στο πλαίσιο της διοργάνωσης.

Στην εκδήλωση παρευρέθηκαν συνεργάτες, ακαδημαϊκοί διεθνούς φήμης καθώς και πλήθος επισκεπτών. Η έκθεση παρέμεινε ανοιχτή για το κοινό έως 30 Οκτωβρίου 2022 μετά από τρεις παρατάσεις με την ευγενική παραχώρηση του χώρου από το “Βιομηχανικό Μουσείο Τομάτας “Δ. ΝΟΜΙΚΟΣ”. Η έκθεση λειτουργούσε καθημερινά με ελεύθερη είσοδο για όλ@ς.

Υλοποίηση

Η εκθεσιακή ενότητα " Knowing from Below " υλοποιήθηκε σε δύο κεντρικές αίθουσες του Βιομηχανικού Μουσείου Τομάτας «Δ. Νομικός», επιλέχθηκε να σχεδιαστεί με μια μορφή που να μπορεί να υποστηρίξει τον χαρακτήρα μιας περιοδεύουσας έκθεσης. Βασική σχεδιαστική επιλογή ήταν να αναπτυχθεί πάνω σε αυτόνομες μονάδες, κατασκευασμένες από φύλλα Xanita και ξύλινων στηρίξεων, ώστε να δίνεται η δυνατότητα εύκολου στησίματος και απο-συναρμολόγησης ολόκληρης της εκθεσιακής εγκατάστασης. Στις κατακόρυφες επιφάνειες των μονάδων αναρτήθηκε το εποπτικό υλικό ενώ στις οριζόντιες τοποθετήθηκαν βάθρα, πάνω στα οποία παρουσιάστηκαν τα πρωτότυπα εκθέματα. Το εποπτικό υλικό, πέρα από την γραφιστική του απεικόνιση, εμπλουτίστηκε με ψηφιακό οπτικοακουστικό υλικό ,μέσω monitors, tablet, ηχείων και άλλων μέσων. Σχετικά με το εποπτικό υλικό και τα εκθέματα, μας παραχωρήθηκε υλικό- από ψηφιακό υλικό εως φυσικά εκθέματα όπως βιβλία, πετρώματα, χάρτες, μοντέλα κ.α – από διάφορους φορείς και ιδιώτες, όπως παρουσιάστηκαν αναλυτικά παραπάνω. Τα εκθέματα αυτά δημιούργησαν ένα αφηγηματικό-γνωσιακό περιβάλλον που ανασυγκρότησε και αναμετέδωσε την εμπειρία του προγράμματος, αναδεικνύοντας τις συμμετοχικές και παιδαγωγικές του διαστάσεις, ανοίγοντας παράλληλα νέες προοπτικές έρευνας και δημιουργίας.

Συντελεστές

Σύμβουλος Μουσειολόγος:
Ερατώ Κουτσουδάκη Γερολύμπου

Επιμελητική ομάδα:
Γρηγόρης Κουτρόπουλος,
Παναγιώτης Κωστούλας,
Ιωάννα Ντούτση,
Ίωνας Σκλαβούνος,
Γιούλη Στυλιανίδου,
Μαρία Χασιώτη

Γραφιστική επιμέλεια:
Binary Brew Design & Development,
Μιχάλης Μπαϊρακτάρης,
Γιούλη Στυλιανίδου

Μετάφραση & επιμέλεια κειμένων:
Ελευθερία Τσίτσα,
Ιωάννα Ντούτση,
Ίωνας Σκλαβούνος

Σχεδιασμός/Υλοποίηση:
Ντίνα Δανεσή,
Γρηγόρης Κουτρόπουλος,
Παναγιώτης Κωστούλας,
Γιούλη Στυλιανίδου

Σχεδιασμός- Μελέτη Φωτισμού:
Γιούλη Στυλιανίδου

Προμήθεια & Εγκατάσταση Φωτισμού:
Bright,
Νίκος Σταματόπουλος,
Νίκος Πιτσικάλης

Εκτυπώσεις & Κατασκευές:
SOTIRIS N. MANTOPOULOS,
SCREEN & DIGITAL PRINTING

A Two Part Exhibition

Under the Landscape

In/Ex Situ

Σύγχρονη Γλυπτική και Ζωγραφική
Contemporary Sculpture and Painting
ΤΡΙ-ΠΑΡ/ TUE-FRI 09.00-13.00
ΣΑΒ/SAT 18.00-22.00
ΚΥΡ/SUN 09.00-13.00
Contact +306946073799

www.underthelandscape.net
info@boulouki.org

Είσοδος
Ελεύθερη/Free Entrance

26/06- 24/07-2022

Knowing from Below

2 Χρόνια Ερευνας και Πρακτικής Κάτω από το Τοπίο
2 Years of Research and Practice Under the Landscape
ΤΡΙ-ΚΥΡ / TUE-SUN 10.00-18.00
Contact: +302286085141

Κάτω Από Το Τοπίο

Διοργάνωση
ΜΠΟΥΛΟΥΚΙ
Αστική Μη Κερδοσκοπική Εταιρεία
Περιοδεύον εργαστήριο για τις παραδοσιακές τεχνικές δόμησης

Organised by
BOULOUKI
Urban Non-Profit Company
Itinerant Workshop on Traditional Building Techniques

ΣΥΝΤΕΛΕΣΤΕΣ

Σύμβουλος Μουσειολόγος
Ερατώ Κουτσουδάκη Γερολύμπου

Επιμελητική ομάδα:
Γρηγόρης Κουτρόπουλος
Παναγιώτης Κωστούλας
Ιωάννα Ντούτση
Ίωνας Σκλαβούνος
Γιούλη Στυλιανίδου
Μαρία Χασιώτη

Γραφιστική επιμέλεια
Binary Brew Design & Development
Μιχάλης Μπαϊρακτάρης

Μετάφραση και επιμέλεια κειμένων
Ελευθερία Τσίτσα
Ιωάννα Ντούτση
Ίωνας Σκλαβούνος

Σχεδιασμός/Υλοποίηση
Ντίνα Δανεσή
Γρηγόρης Κουτρόπουλος
Παναγιώτης Κωστούλας
Γιούλη Στυλιανίδου

Σχεδιασμός- Μελέτη Φωτισμού
Γιούλη Στυλιανίδου

Προμήθεια & Εγκατάσταση Φωτισμού
Bright
Νίκος Σταματόπουλος
Νίκος Πιτσικάλης

Εκτυπώσεις & Κατασκευές
SOTIRIS N. MANTOPOULOS
SCREEN & DIGITAL PRINTING

CONTRIBUTORS

Museologist-Consultant
Erato Koutsoudaki Gerolymbou

Curation team
Grigoris Koutropoulos
Panagiotis Kostoulas
Ioanna Ntoutsi
Ionas Sklavounos
Ulee Stylianidou
Maria Chassioti

Graphic design
Binary Brew Design & Development
Michalis Bairaktaris

Translation & text editing
Eleftheria Tsitsa
Ioanna Ntoutsi
Ionas Sklavounos

Design /Implementation
Dina Danesi
Grigoris Koutropoulos
Panagiotis Kostoulas
Ulee Stylianidou

Lighting Design
Ulee Stylianidou

Lighting Supply & Installation
Bright
Nikos Stamatopoulos
Nikos Pitsikalis

Prints and Constructions
SOTIRIS N. MANTOPOULOS
SCREEN & DIGITAL PRINTING

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Βιομηχανικό Μουσείο Τομάτας "Δ. ΝΟΜΙΚΟΣ"
Ιστορικό Αρχείο ΕΥΔΑΠ (Εταιρεία Ύδρευσης και Αποχέτευσης Πρωτευούσης (Ε.Υδ.Α.Π.)
Ιστορική Βιβλιοθήκη Ιδρύματος Αικατερίνης Λασκαρίδη
Ελληνικό κέντρο κινηματογράφου (Ε.Κ.Κ.)
Βιβλιοθήκη Τεχνικό Επιμελητήριο Ελλάδος (Τ.Ε.Ε.)
Ακαδημία Αθηνών
Εθνικό Ιστορικό Μουσείο
Κέντρο Αρχιτεκτονικής της Βιέννης
Εργαστήριο Τεχνικών Υλικών Σχολή Αρχιτεκτόνων Μηχανικών ΕΜΠ και ειδικότερα τον Νικηφόρο Μεϊμάρογλου
Εργαστήριο Λίθου του ΕΔΠΜΕ - Δρ. Χρήστο Παπατρέχα
Ψηφιακό Αρχείο Θήρας & Λευτέρης Ζωρζός
Ελληνική Γεωλογική και Μεταλλευτική Αρχή (Ε.Α.Γ.Μ.Ε.) και ειδικότερα:
Δρ. Γ. Βουγιουκλάκη, Δρ. Ν. Ανδρουλάκη, Μ. Χριστοπούλου και Β. Σωματαρίδου
Πανεπιστήμιο Ιούτα - Marie Jackson αναπληρώτρια καθηγήτρια.
Ονοματείο Μικρό Θήρα- Ιωάννα Βαμβακούρη
Ψηφιακό Αρχείο Θήρας
Ιδιωτική Συλλογή Λευτέρη Ζωρζου
Άλλες Συλλογές: Μαρίας Σωτηροπούλου- Αρβανίτη,
Ευαγγελίας Δαμίγου και Οικογένειας Δαμίγου,
Ιάκωβου και Μαίρη Κορωνιού,
Εμμανουήλ Λιγνού,
Γεώργιου Βενετσανου.
Αρχεία: Δημήτρη Τσίτσουρα, Καθολικής Επισκοπής Θήρας
Πωρογάδου Νίνα, Σανούδου - Δραματιοπ Αρετή
www.deciphheringtheworld.com
BC Architects + MAMOTH
Frank Stabel
Συμμετέχοντες εργαστηρίου Κάτω από το Τοπίο- Κατ'ονη Σύγχρονης Γλυπτικής, φοιτητές/τριες ΑΣΚΤ
Γιώργος Κρεβάτας
Μπάμπης Συρίγος
Feifei Zhou, with Amy Lien and Enzo Camacho
Νίκος Κορακάκης
Σαμψών Κατσίπης
Κωνσταντίνος Μάυρης
Ευγενία Τσιάνου

ACKNOWLEDGMENTS

Tomato Industrial Museum "D. Nomikos"
EYDAP Historical Archive- Athens Water Supply and Sewerage Company (EYDAP S.A.)
Historical Library of Ekaterini Laskaridis Foundation
Greek Film Centre (G.F.C.)
Library Technical Chamber of Greece (T.C.G.)
Academy of Athens
National Historical Museum.
Architekturzentrum Wien
Building Materials Lab, School of Architecture, NTUA - Nikoforos Meimaroglou
Lithos Laboratory, HSGME - Dr Christos Papatrechas
Santorini Archive Project & Lefteris Zorzos
Hellenic Survey of Geology and Mineral Exploration (H.S.G.M.E.)
Dr G. Vougioukliakis, Dr N. Andoulakakis, M. Christopoulou and B. Somataridou
University of Utah - Marie D. Jackson, Research Associate Professor
Mākra Thira Wine Producer - Ioanna Vamvakouri
Santorini Archive Project
Private Collection of Lefteris Zorzos
Other Collections: Maria Sotiropoulou - Arvaniti,
Evagelia Damigou,
Damigos Family,
Iakovos and Mary Korosiou,
Emmanuil Lignos,
Georgios Venetsanos.
Archives: Dimitris Tsitouras, Roman Catholic Diocese of Santorini
Georgiadou Nina, Sanoudou - Dramatioti Areti
www.deciphheringtheworld.com
BC Architects + MAMOTH
Frank Stabel
Under the Landscape workshop participants- Direction Contemporary Sculpture, ASFA students
Giorgos Krevatas
Babis Syrigos
Feifei Zhou, with Amy Lien and Enzo Camacho
Nikos Korakakis
Sampson Katsipis
Konstantinos Mavris
Evgenia Tsianou

Υπό την αιγίδα
Under the aegis of

Σε συνεργασία
In collaboration with

Με την Υποστήριξη
Supported by

Το Ταξίδι...

Η ‘εξωστρεφής’ πλατφόρμα της Θήρας, μέσω του επικοινωνιακού της χαρακτήρα, προσκάλεσε, ταυτόχρονα, τον επισκέπτη να μετέχει στο δεύτερο, πιο ‘εσωστρεφώς’ προσανατολισμένο μέρος της έκθεσης στην Θηρασιά, το οποίο συγκροτήθηκε γύρω από τις γλυπτικές δημιουργίες των φοιτητών της Ανωτάτης Σχολής Καλών Τεχνών και τον εγκαταλελειμμένο υπόσκαφο οικισμό της Αγριλιάς. Μέσα από μια συνειδητή μετάβαση από τη Θήρα στη Θηρασιά, ο επισκέπτης κλήθηκε να διαγράψει μια προσωπική διαδρομή στην ιδιόμορφη, ανέγγιχτη σχεδόν νησίδα μέχρι τον απομονωμένο εκθεσιακό χώρο στην Αγριλιά.

Η βιωματική εμπειρία της εν λόγω μετάβασης και η (πολυ)αισθητηριακή πρόσληψη του τόπου και των αντιθέσεών του, προσέφεραν το έδαφος πάνω στο οποίο αναπτύχθηκαν συσχετισμοί και συνηχήσεις με τις θεματικές που ήγειρε η εκθεσιακή ενότητα της Θήρας, προετοιμάζοντας τον επισκέπτη για μια βαθύτερη προσωπική συνδιαλλαγή με την εικαστική δημιουργία.

..στη Θηρασιά

Μέρος Β

In/Ex - Situ

Σύγχρονη Γλυπτική & Ζωγραφική

στην Αγριλιά

Η εκθεσιακή ενότητα In/Ex Situ εστίασε στην εικαστική διάσταση του προγράμματος «Κάτω από το Τοπίο», τοποθετώντας εκ νέου στο προσκήνιο τον σχεδόν εγκαταλελειμμένο υπόσκαφο οικισμό της Αγριλιάς. Μια παλιά κάναβα [υπόσκαφος χώρος για παραγωγή κρασιού], στον άξονα του αποκατεστημένου τμήματος του κεντρικού λιθόστρωτου μονοπατιού, μετατράπηκε σε εκθεσιακό χώρο με επίκεντρο γλυπτικά έργα φοιτητών της Ανωτάτης Σχολής Καλών Τεχνών.

Τα έργα δημιουργήθηκαν στο πλαίσιο του προγράμματος «Κάτω από το Τοπίο», σε μια προσπάθεια διερεύνησης της χρήσης των παραδοσιακών δομικών υλικών του τόπου – της θηραϊκής γης, της κίσσηρης, της μαύρης ηφαιστειακής πέτρας, του κόκκινου πωρόλιθου και του ασβέστη – στην καλλιτεχνική δημιουργία.

Οι φοιτητές της Καλών Τεχνών συμμετείχαν σε μία ακολουθία δράσεων, από τον Μάιο έως και τον Σεπτέμβρη του 2021, ως μέρος της δημιουργικής διαδικασίας:

Ζήμερη έρευνα πεδίου..

..με στόχο την εξερεύνηση του
Θηραϊκού τοπίου.

Μονοήμερη επίσκεψη στο εργαστήριο τεχνικών υλικών του ΕΜΠ..

..με στόχο τον πειραματισμό με τα τοπικά υλικά

12ήμερη καλλιτεχνική φιλοξενία..

..στη Μονή Κοιμήσεως της Θεοτόκου

Παράλληλα με τα έργα των φοιτητών, στην έκθεση παρουσιάστηκαν έργα διδασκόντων της Ανώτατης Σχολής Καλών Τεχνών Αθήνας, καθώς και καλλιτεχνών της τοπικής κοινότητας, τα οποία παραχωρήθηκαν ειδικά για τις ανάγκες της.

Πίνακες με απεικονίσεις της Αγριλιάς και του σαντορινιού τοπίου του τοπικού καλλιτέχνη ζωγράφου: Χριστόφορου Ασιμή.

Μορφές ανθρώπων και ζώων στα γλυπτά από μέταλλο της γλύπτριας Ελένης Κολαΐτου.

Μαρμάρινα γεωμετρικά γλυπτά του μαρμαρογλύπτη Γρηγόρη Κουσκουρή.

Κεραμικά αντικείμενα του γλύπτη και καθηγητή της Α.Σ.Κ.Τ Λουκά Λουκίδη

Γλυπτικοί “σωματικοί” πειραματισμοί από θηραϊκή γη και ασβέστη της Γιούλης Στυλιανίδου (αρχιτέκτονας & γλύπτρια - συνεργάτης της ομάδας «Μπουλούκι»)

Εγκαίνια

Τη Δευτέρα 28 Ιουνίου 2022 πραγματοποιήθηκαν τα εγκαίνια της δεύτερης εκθεσιακής ενότητας με τίτλο “In/Ex Situ” στον εσωτερικό και στον υπαίθριο χώρο του τυπικού υπόσκαφου κτίσματος του οικισμού της Αγριλιάς, γειτονικά του προαυλίου της εκκλησίας, δίνοντας ιδιαίτερη έμφαση στον φωτισμό και στη χωροθέτηση σε άμεσο «διάλογο» με το αποκατεστημένο τμήμα του κεντρικού της λιθόστρωτου μονοπατιού, (έργο του συμμετοχικού εργαστηρίου.) Παρευρέθηκε πλήθος επισκεπτών, συνεργατών καθώς και οι συμμετέχοντες καλλιτέχνες εκ των οποίων μας τίμησε με τη παρουσία του και ο πρύτανης της Ανωτάτης Σχολής Καλών Τεχνών, Νίκος Τρανός. Αξίζει να σημειωθεί όπως προαναφέρθηκε ότι συνολικά η Έκθεση σημείωσε σημαντική επιτυχία, με αποτέλεσμα την παράτασή της εις τριπλούν (αρχικά έως τις 24 Ιουλίου και στη συνέχεια έως τις 18 Σεπτεμβρίου, 23 Οκτωβρίου και προσφάτως 30 Οκτωβρίου).

Η ενότητα In/Ex Situ επιδίωξε την καλλιτεχνική εμβάθυνση στον Θηραϊκό τόπο μέσα από μια σειρά εικαστικών έργων που παρουσιάζονται ως μεταμορφώσεις του πολιτισμικού τοπίου που τα περιβάλλει. Ο τόπος εμφανίζεται ως ένα προσήκον μέτρο για τη δημιουργία και την πρόσληψη του έργου της τέχνης – λιγότερο με βάση τα αφαιρετικά κριτήρια μιας παγκοσμιοποιημένης αισθητικής και περισσότερο στη βάση μιας κοινωνικά και πολιτισμικά ‘τοποθετημένης’ ερμηνείας.

Υλοποίηση

Η εκθεσιακή ενότητα "In/Ex Situ" υλοποιήθηκε, όπως προαναφέρθηκε σε υπόσκαφο χώρο – σε κάναβα στον οικισμό της Αγριλιάς. Επιλέχθηκε να σχεδιαστεί με μορφή που να μπορεί να υποστηρίξει τον χαρακτήρα μιας γκαλερί. Τα γλυπτικά παράγωγα των φοιτητών της Ανωτάτης Σχολής Καλών Τεχνών εκτέθηκαν στον υπαίθριο χώρο – αυλή της κάναβας, πάνω σε αυτόνομα βάθρα, κατασκευασμένα από κόντρα πλακέ θαλάσσης ώστε να δίνεται η αίσθηση μίας ενιαίας εκθεσιακής εγκατάστασης και ταυτόχρονα μιας αίσθησης αυθυπόστατης μοναδικής δημιουργίας.

Παράλληλα, ο εσωτερικός χώρος του υπόσκαφου αυτού χώρου φιλοξένησε τα έργα των τοπικών καλλιτεχνών και των διδασκόντων της Α.Σ.Κ.Τ, όπου η επιμελητική ομάδα τοποθέτησε με αφηγηματική ροή τις καλλιτεχνικές δημιουργίες τους, ενσωματώνοντας τες, στις εσοχές και τα ανοίγματα του ιδιαίτερου αυτού αρχιτεκτονικού κελύφους, συνομιλώντας συνάμα με τον ανασχεδιασμένο φωτισμό του χώρου.

Η μελέτη φωτισμού του τόπου-τοπίου αποτέλεσε αναπόσπαστο μέρος της εικαστικής αφήγησης, όχι ως μια τυπική ηλεκτρική εγκατάσταση, αλλά ως μια ποιητική πράξη, με σκοπό να αναδειχθεί ο χώρος και ο τόπος στο μεταβαλλόμενο φως της ημέρας και το σκοτάδι της νύχτας.

Συντελεστές

Συμμετέχοντες καλλιτέχνες:
Χριστόφορος Ασιμής,
Ελένη Κολαΐτου,
Γρηγόρης Κουσκουρής,
Λουκάς Λουκίδης,
Γιούλη Στυλιανίδου,
Νίκος Τρανός

Συμμετέχοντες φοιτητές Ανώτατης Σχολής Καλών Τεχνών:
Νίκη Αθανασοπούλου,
Ελεάννα Δεμερτζή,
Ναυσικά Κεκέ,
Ορφέας Μάκαρης,
Σίσσυ Παναγοπούλου,
Αλίκη Παπαδημητρίου,
Νίκος Πυρομάλης,
Βασίλης Σπυρόπουλος,
Σωσάννα Χατζίκου

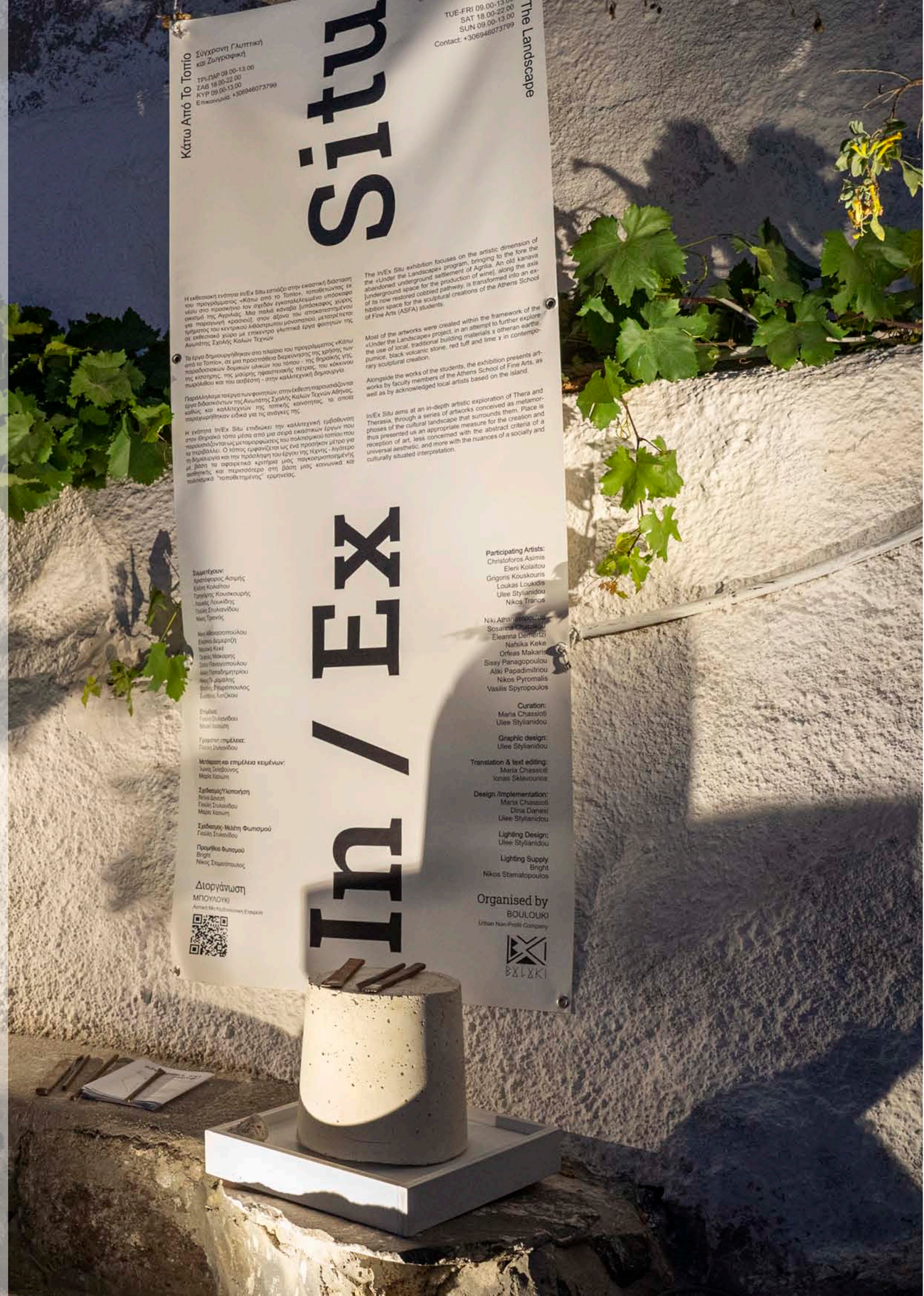
Επιμέλεια:
Γιούλη Στυλιανίδου,
Μαρία Χασιώτη

Γραφιστική επιμέλεια:
Γιούλη Στυλιανίδου

Σχεδιασμός/Υλοποιήση:
Ντίνα Δανεσή,
Γιούλη Στυλιανίδου,
Μαρία Χασιώτη

Σχεδιασμός- Μελέτη Φωτισμού:
Γιούλη Στυλιανίδου

Προμήθεια & Εγκατάσταση Φωτισμού:
Bright,
Νίκος Σταματόπουλος,

Η προοπτική..

..της περιοδείας

Θα είχε ιδιαίτερο ενδιαφέρον, ως μια μελλοντική προοπτική, να διερευνηθεί περαιτέρω το αποτέλεσμα που θα είχε ένα πιθανό «ξερίζωμα» του εικαστικού και ερευνητικού αυτού μορφώματος από τον τόπο και τον αρχιτεκτονημένο χώρο πάνω στον οποίο σχηματοποιήθηκε και νοηματοδοτήθηκε.

Τι αντίκτυπο μπορεί να επιφέρει η παραπάνω ρήξη; Πως χειρίζεται κανείς το «κενό» του Τόπου; Ποιο είναι εκείνο το μέσο που δύναται να αντικαταστήσει την αισθητηριακή αντίληψη, επιτρέποντας στην Έκθεση"Under The Landscape" και κατ' επέκταση σε μια γνώση που κρύβεται «Κάτω από το Τοπίο» να περιοδεύσει;

Η έκθεση σχεδιάστηκε ως δυνάμει "περιοδεύουσα", ώστε να μπορέσει να απαντήσει στα παραπάνω ερωτήματα φιλοξενώντας την, σε άλλους χώρους - τόπους ανά την επικράτεια.

Διοργάνωση

Μπουλούκι
Αστική Μη Κερδοσκοπική Εταιρεία

Υπό την αιγίδα

Με την Υποστήριξη